

Sygn. akt II Ca 414/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman (spr.)
Sędziowie	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSR del. Aleksandra Szymorek - Wąsek
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa J. L. i K. L.

przeciwko L. L. (2)

o podwyższenie alimentów

oraz z powództwa L. L. (2)

przeciwko J. L. i K. L.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji L. L. (2)

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie

z dnia 21 kwietnia 2016 roku, sygn. akt III RC 340/15

1. z zażalenia zawartego w skardze apelacyjnej zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a. po punkcie jeden dodaje punkt 1(jeden) litera „a” następującej treści „zasądza od przedstawicielki ustawowej małoletnich powódek E. G. (1) na rzecz pozwanego L. L. (2) kwotę 77 (siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

b. w punkcie trzecim sentencji w ten sposób, że zasądzoną w nim kwotę 1.140 złotych obniża do kwoty 617 (sześćset siedemnaście) złotych;

2. oddala apelację i zażalenie w pozostałym zakresie;

3. nie obciąża przedstawicielki ustawowej małoletnich powódek obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego.

(...)

(...)

(...)

Sygn. akt II Ca 414/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie po rozpoznaniu sprawy z powództwa J. L. i K. L. przeciwko L. L. (2) o podwyższenie alimentów oraz z powództwa L. L. (2) przeciwko J. L., K. L. o obniżenie alimentów oddalił oba powództwa i zasądził od L. L. (2) na rzecz E. G. (1) kwotę 1140,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia faktyczne:

W dniu 05.08.2013 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. w sprawie IC 443/13 wydał wyrok, w którym rozwiązał przez rozwód związek małżeński L. L. (2) i E. L. (1) z d. G.. W orzeczeniu tym zasądzono od L. L. (2) alimenty na rzecz małoletniej J. L. w kwocie po 800 zł miesięcznie, na rzecz małoletniej K. L. w kwocie po 600 zł miesięcznie.

Przedstawicielka ustawowa E. G. (1) ma 39 lat. Z zawodu jest technikiem ekonomistą. W latach 2012 - 2014 pracowała w spółce (...) i zarabiała 1000-1500 zł miesięcznie. W listopadzie 2015 r. rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej w ramach, której była przedstawicielem handlowym firmy (...). W dniu 11 grudnia 2015 r. prowadzenie działalności zawiesiła. W 2015 r. uzyskiwała dochód w kwocie 4807,74 zł. Obecnie jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. E. G. (1) pozostaje w nieformalnym związku. Jej partner zatrudniony jest w firmie posiadającej siedzibę w Polsce natomiast od lutego 2016 r. pracę świadczy w Anglii. Z tytułu zatrudnienia uzyskuje wynagrodzenie w wysokości około 4500 zł netto. Na utrzymanie konkubiny przekazuje ok. 4 tys. zł miesięcznie. Przed lutym 2016 r. partner E. G. (1) pracował w ramach umowy zlecenia w zakładzie pogrzebowym i zarabiał 1500 - 2000 zł netto miesięcznie.

Przedstawicielka ustawowa swoje miesięczne usprawiedliwione potrzeby szacuje na kwotę ok. 1000 zł. E. G. (1) podała, że korzysta z finansowej pomocy swoich rodziców oraz rodziny konkubenta. Jej ojciec jest emerytem. Świadczenie emerytalne uzyskuje w kwocie 3600 zł miesięcznie. Jej matka pracuje za granicą w Niemczech i zarabia ok. 5500 zł netto.

E. G. (1) przez okres 6 tygodni przebywała zarobkowo w Niemczech, gdzie zajmowała się opieką nad osobą starszą. Z tego tytułu otrzymała wynagrodzenie w kwocie 5500 zł.

Przedstawicielka ustawowa razem dziećmi i partnerem zajmuje mieszkanie o powierzchni ok. 80 m², które uzyskała w wyniku podziału majątku dorobkowego. E. G. (1) w wyniku tego podziału zobowiązana była do dokonania spłaty na rzecz byłego męża kwotą 77 tys. zł. Spłaty dokonała w maju 2014 r. w wyniku prowadzonej windykacji. Pieniądze na ten cel uzyskała od osób prywatnych m in. od matki swojego partnera, które na jej rzecz zaciągnęły kredyty i pożyczki. Na miesięczne koszty utrzymania mieszkania składają się opłaty za : czynsz i wodę ok. 700 zł, energię elektryczną 150 zł, gaz 90 zł, internet 110 zł.

Powódka K. L. ma 10 lat. Jest uczennicą klasy (...) Szkoły Podstawowej w B.. Składki na komitet rodzicielski i ubezpieczenie w bieżącym roku szkolnym łącznie wyniosły ok. 200 zł. Dodatkowo miesięczna składka na wydatki szkolne wynosi ok. 10 zł. W maju br. powódka pojedzie na jednodniową szkolną wycieczkę, która kosztuje ok. 150 zł. Od 2,5 roku małoletnia uczęszcza na dodatkowe zajęcia- szachy, które kosztują ok. 50 zł miesięcznie. Od 2 lat chodzi na basen. Wydatki z tym związane wynoszą ok. 60 zł miesięcznie.

W ubiegłym roku małoletnia K. korzystała z "Zielonej Szkoły". Wyjazd kosztował ok. 830 zł. W okresie wakacyjnym była na koloniach, które kosztowały 1100 zł.

Małoletnia leczona jest stomatologicznie w ramach NFZ.

Powódka często zapada na infekcje górnych dróg oddechowych. W związku z tym matka zakupuje jej tran, witaminy. Ich zakup stanowi kwotę ok. 50 zł.

Usprawiedliwione potrzeby córki, jej matka oszacowała na kwotę po ok. 1500 zł miesięcznie.

Powódka J. L. ma 17 lat.

Pozwany L. L. (2) ma 40 lat. Z zawodu jest mechanikiem samochodowym. Od dnia 1 maja 2010 r. zatrudniony jest w(...) (...) sp. z o.o. na stanowisku wykładowca powłok antykorozyjnych. Wykonywanie pracy odbywa się sezonowo od kwietnia do końca września poza granicami kraju. Kontrakty trwają 2-3 tygodni. Pozwany nie otrzymuje wynagrodzenia za pozostawanie w tzw. gotowości do pracy. Wynagrodzenie jest wypłacane za faktycznie wykonaną pracę. W 2015 r. średnie miesięczne wynagrodzenie wynosiło około 2 tys. zł netto. W sierpniu 2013 r. wynosiło ono ok. 4 tys. zł. W tamtym okresie firma wykonywała wiele kontraktów, które trwały około miesiąca.

Kiedy L. L. (2) nie wykonuje pracy na rzecz (...) (...) sp. z o.o. podejmuje prace w ramach umów zlecenia na terenie kraju, z których uzyskuje dochód w wysokości ok. 1600 zł miesięcznie.

L. L. (2) nie posiada majątku, oszczędności, akcji, obligacji.

Pozwany w dniu 12 kwietnia 2014 r. zawarł związek małżeński z E. L. (1). Małżonkowie w dniu 29 maja 2014 r. zawarli umowę majątkową małżeńską, którą ustanowili w swych stosunkach majątkowych rozdzielność majątkową. E. L. (1) od 2,5 roku prowadzi własną działalność gospodarczą - sklep z odzieżą. Z tego tytułu uzyskuje miesięczny dochód w wysokości ok. 2 tys. zł. Małżonkowie zamieszkują w mieszkaniu będącym własnością E. L. (1). Koszty jego utrzymania pokrywa żona pozwanego.

L. L. (2) od 2006 r. choruje psychicznie. W okresie od 19 stycznia 2013 r. do 1 marca 2013 r. przebywał w Szpitalu (...)w B. im. (...) w (...) na oddziale (...). Zdiagnozowano u niego zaburzenia afektywne dwubiegunowe. Pozwany nadal pozostaje pod opieką psychiatry. Leczenie odbywa się prywatnie. Wizyty mają miejsce co 3 miesiące. Jedna kosztuje 100 zł. Zakup leków stanowi kwotę 100-300 zł.

W czerwcu 2015 r. L. L. (2) przebył zabieg usunięcia pęcherzyka żółciowego.

Pozwany od czasu rozwodu nie ma kontaktu z córkami.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie zeznań pozwanego L. L. i świadka E. L. oraz dowodów z dokumentów. Wskazał, że zgłoszone przez pełnomocnika strony powodowej wnioski dowodowe (o przeprowadzenie dowodu z dokumentów) zostały pominięte jako spóźnione stosownie do treści art. 217 § 2 k.p.c. (na rozprawie w dniu 25 listopada 2015 r. przewodniczący określił pełnomocnikom termin 14 dni na złożenie dalszych wniosków dowodowych). We wniosku o ich dopuszczenie pełnomocnik nie wykazał, że nie zgłosił ich we właściwym czasie bez swojej winy, lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy, albo że wystąpiły inne wyjątkowe okoliczności.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd pierwszej instancji w części oparł się również na zeznaniach przedstawicielki ustawowej małych powódek E. G.. Jednak za niewiarygodne uznał je w zakresie twierdzeń dotyczących leczenia ortodontycznego małej K., charakteru pobytu przedstawicielki ustawowej w USA oraz nie uzyskiwania dochodów. W tej części zeznania były zdaniem Sądu niespójne, chaotyczne, wewnętrznie sprzeczne oraz niezgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Sąd podkreślił, że E. G. twierdziła, że małoletnia K. od 2 lat leczona jest ortodontycznie. Tymczasem z zeznań L. L. wynika, że żaden z (...) ortodontów nie potwierdził, iż powódka pozostaje

u niego w leczeniu. Dodatkowo przedstawicielka ustawowa nie potrafiła logicznie wytłumaczyć dlaczego na swoim profilu na FB informowała, że w USA jest służbowo, podczas gdy - jak twierdziła w swoich zeznaniach - była tam na wyjeździe rodzinnym. Uznać zatem należy, że wyjazd ten miał charakter zarobkowy.

W następstwie powyższych ustaleń Sąd Rejonowy uznał, że powództwa nie są zasadne.

Wskazał, że podstawą prawną roszczenia jest przepis art. 138 kro, w myśl którego każda ze stron może domagać się zmiany orzeczenia o alimentach w razie zmiany stosunków. Przez zmianę stosunków rozumieć należy istotne zwiększenie bądź zmniejszenie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub też możliwości zarobkowych, majątkowych zobowiązanego do alimentacji w związku z czym zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga zmiany.

W ocenie Sadu, w przedmiotowej sprawie wskazana zmiana stosunków nie nastąpiła. Strona powodowa nie wykazała, iż od czasu ostatniego ustalenia świadczeń alimentacyjnych nastąpił istotny wzrost usprawiedliwionych potrzeb J. i K. L.. W tym zakresie strona powodowa reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, poza gołosłownymi twierdzeniami zawartymi w pozwie, nie przedstawiła żadnych dowodów na poparcie swoich tez. A była do tego zobowiązana zgodnie z art. 6 k.c. stanowiącym, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne.

Sąd rejonowy wskazał również, iż żądanie L. L. (2) obniżenia alimentów na rzecz J. i K. L. również nie znalazło oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym. Wbrew twierdzeniom pozwanego jego możliwości zarobkowe nie uległy zmniejszeniu. L. L. (2) nadal zatrudniony jest w firmie (...) sp. z o.o. (...) wynagrodzenie za pracę zarówno w 2013 r. jak i obecnie uzależnione było od ilości pozyskanych przez firmę kontraktów i było istotnie zróżnicowane. Przykładowo w styczniu 2013 roku wyniosło 906 zł netto, w czerwcu 2013 r. stanowiło kwotę 6200 zł netto. Obecnie w okresach przestojów w firmie(...)sp. z o.o. pozwany wykonuje prace w ramach umów zleceń na rzecz w innych firm. Dłuższe okresy przestojów pozwalają L. L. (2) na wykonywanie większej ilości zleceń i uzyskiwania z tego tytułu większego dochodu. W zakresie możliwości zarobkowych pozwanego nie zaszły żadne istotne zmiany, które skutkować winny obniżeniem ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego.

Sąd podniósł również, że fakt choroby pozwanego także nie jest nową okolicznością. L. L. (2) po raz ostatni hospitalizowany był na oddziale psychiatrycznym w okresie od stycznia do marca 2013 r. a zatem w czasie, gdy toczyło się postępowanie o rozwód. Co więcej należy mieć na uwadze, że ze względu na stan zdrowia pozwany nie został uznany za osobę niezdolną do pracy.

Ustalone w dotychczasowej wysokości świadczenie alimentacyjne jest adekwatne do usprawiedliwionych potrzeb powódek i leży w granicach możliwości zarobkowych zobowiązanego.

Na koniec Sąd Rejonowy zauważył, że obowiązek alimentacyjny ciąży na obojgu rodzicach, dlatego pozostałą część usprawiedliwionych potrzeb powódek pokrywać winna ich matka, która uzyskuje dochody, choć w toku niniejszego postępowania Sądowi nie udało się precyzyjnie ustalić ich wysokości.

Zwrot kosztów zastępstwa radcy prawnego zasądzono na podstawie art. 100 k.p.c. uwzględniając § 6 i 7 Rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).

Od powyższego wyroku apelację wniósł pozwany.

Pozwany zaskarżył wyrok w części oddalającej jego powództwo o obniżenie alimentów oraz w zakresie kosztów procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisu prawa materialnego tj. art. 138 kro poprzez jego niezastosowanie na skutek błędnego uznania, że w sprawie nie nastąpiła taka zmiana, która uzasadnia obniżenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletnich córek

pozwanego w szczególności w zakresie zmniejszenia się o połowę, w stosunku do ostatniego orzekania w przedmiocie obowiązku alimentacyjnego, możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego;

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym w zakresie przyjęcia, że wysokość zarobków pozwanego od 2013 roku faktycznie nie uległa zmniejszeniu, w sytuacji, kiedy z dokumentów w postaci zaświadczeń pracodawcy pozwanego z 12 listopada 2015 r. bezspornie wynika, że choć pozwany nadal pracuje w tej samej firmie oraz wykonuje tą samą pracę, to wysokość wynagrodzenia wypłacanego przez pracodawcę w okresie ostatnich dwóch lat zmniejszyła się znacznie tj. o 50 %;

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dowolnej ocenie dowodów poprzez przyjęcie, że okresy dłuższego przestoju u pracodawcy pozwalają pozwanemu na wykonywanie większej ilości zleceń i uzyskiwanie z tego tytułu większego dochodu w sytuacji, kiedy nie można takiego wniosku wywieść z żadnego z dowodów zebranych w sprawie;

- § 6 i § 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w zw. z art. 98 k.p.c. polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu poprzez zasądzenie na rzecz przedstawicielki ustawowej małoletnich powódek kwoty 1 140 zł tytułem kosztów zastępstwa adwokackiego w sytuacji, kiedy roszczenia obu stron zostały przez Sąd oddalone w całości i należało koszty zastępstwa procesowego wzajemnie znieść.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy się odnieść do zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego – ich rozpoznanie determinuje bowiem ocenę prawidłowości zastosowania przez Sąd pierwszej instancji normy art. 138 kro.

I tak stwierdzić należy, że wydając zaskarżone orzeczenie Sąd pierwszej instancji nie naruszył przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Powołany przepis określa reguły oceny dowodów przeprowadzonych w toku postępowania. Wskazuje jakimi kryteriami winien kierować się sąd ustalając czy okoliczności wynikające z przeprowadzonych dowodów uznać należy za wiarygodne i przyjąć jako podstawę ustaleń faktycznych. Powyższe oznacza, że uchybienie wskazanego przepisu może polegać na wykazaniu, iż sąd przekroczył granicę swobodnej oceny dowodów, którą wyznaczają czynniki logiczny i ustawowy, zasady doświadczenia życiowego, aktualny stan wiedzy, stan świadomości prawnej i dominujących poglądów na sądowe stosowanie prawa. Jeżeli zatem z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, i oczywiście zgodne z gromadzonym materiałem dowodowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać. Nawet wówczas, gdy w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (porównaj: wyr. SA w Lublinie z 12.8.2015 r., III AUA 415/15, L.; wyr. SA w Poznaniu z 29.7.2015 r., III AUA 216/15, L.).

W przedmiotowej sprawie wskazując na naruszenie powołanego przepisu skarżący zakwestionował wynikające z rozważań Sądu pierwszej instancji stwierdzenie, że „okresy dłuższego postoj u pracodawcy pozwalają na pozyskiwanie większej liczby zleceń i co za tym idzie uzyskiwaniu większych dochodów”. Rację ma skarżący, że wskazane twierdzenie nie znajduje oparcia w żadnym z przeprowadzonych w sprawie dowodów. Nie mniej jednak wynika, co w pełni podziela Sąd Okręgowy z zasad doświadczenia życiowego. Skoro skarżący dysponuje w większym zakresie wolnym czasem to może w tym czasie podjąć dodatkowe zajęcie. Wniosek ten jest uprawniony tym bardziej dlatego, że L. L. (2) od lat podejmuje takie działania przyjmując dodatkowe zajęcie w okresach przestoju w spółce w której jest zatrudniony, posiada więc w tym zakresie znaczne doświadczenie.

W świetle okoliczności ustalonych przez Sąd pierwszej instancji, od daty ostatniego orzeczenia o alimentach z pewnością zmalały dochody jakie skarżący osiąga w związku z świadczeniem pracy w oparciu o umowę o pracę. W tym zakresie wbrew twierdzeniom zawartym w skardze apelacyjnej Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się błędów w ustaleniach faktycznych co prowadzi do wniosku, że również ten zarzut nie zasługuje na uwzględnienie. Powyższa okoliczność nie może jednak sama w sobie prowadzić do automatycznego obniżenia alimentów.

Rozstrzygając o wysokości obowiązku alimentacyjnego sąd bierze pod uwagę nie rzeczywiste dochody zobowiązanego ale jego możliwości zarobkowe i majątkowe. Powyższe wynika wprost z treści przepisu art. 135 § 1 kro i oznacza, że dopiero gdy okaże się, że po stronie zobowiązanego uległy zmniejszeniu nie tylko dochody jakie osiąga ale również możliwości zarobkowe można mówić o potrzebie zastosowania przepisu art. 138 kro.

Wskazana okoliczność nie zaistniała w przedmiotowej sprawie. Poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia, których powód skutecznie nie podważył a które Sąd Okręgowy przyjmuje za własne w sposób jednoznaczny potwierdzają, że L. L. (2) posiada możliwości zarobkowe na dotychczasowym poziomie. Niższe zarobki uzyskiwane z tytułu zatrudnienia w (...)sp. z o.o. może z pewnością rekompensować przez podejmowanie dodatkowych zajęć. Posiada kwalifikacje mechanika samochodowego. Tego typu kwalifikacje są poszukiwane na rynku pracy, i pozwalają na osiąganie dość znacznych dochodów. W takiej sytuacji brak jest jakichkolwiek podstaw uprawniających do zastosowania wskazanego na wstępie przepisu art. 138 kro i obniżenia alimentów ciężących na powodzie względem córek.

Połączenie spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia nie powoduje, iż tracą one swój niezależny byt procesowy. W konsekwencji Sąd pierwszej instancji wydając zaskarżone rozstrzygnięcie o kosztach, winien orzec o kosztach procesu odrębnie dla każdej ze spraw. Uchybienie powyższemu obowiązkowi spowodowało potrzebę uwzględnienia zażalenia i zmiany rozstrzygnięcia w tym przedmiocie.

Skarżący wygrał sprawę o podwyższenie alimentów, toteż na podstawie § 7 ust 11 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie ... należało zasądzić na jego rzecz koszty zastępstwa adwokackiego (60,- zł.) powiększone o opłatę od pełnomocnictwa.

Skarżący przegrał natomiast sprawę o obniżenie alimentów toteż na podstawie § 6 pkt. 3 w/w rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych ..., uwzględniając wartość przedmiotu sporu, należało zasądzić od niego koszty zastępstwa radcowskiego z jakiego korzystała przedstawicielka ustawowa powódek (600,- zł.) powiększone o opłatę od pełnomocnictwa a więc kwotę 617,- zł. Brak jednocześnie było podstaw prawnych aby zasądzić od skarżącego wyższą niż wskazano wyżej kwotę.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji.

Jednocześnie Sąd Okręgowy uwzględnił zawarte w skardze apelacyjnej zażalenie i na podstawie przepisu art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. zmienił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za pierwszą instancję.

(...)

(...)